

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: Udrag fra En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 228. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299310904464/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

str.7-9 som en luthersk tildigtning? Str.7 rummer almindelig livsvisdom, som katolske og lutheranere kan være fælles om. Anderledes ligger landet i str.8, hvor tanken om at gøre tjeneste i verden kan ligne den lutherske kaldstanke, ligesom kendskabet til Guds Søn som forudsætning for Guds nåde lyder reformatorisk. Men også i den mørke middelalder – eller den lyse middelalder, for at tale med Pil Dahierup – var der vel nogen, der vidste om Matt.7,23 og 25,12, hvor Guds Søn afviser mennesker med ordene: »Jeg kender jer ikke!« og ud fra disse ord kunne digte str.8,3-4. Hvis der med tjeneste i verden menes eftertænkelse af og meditation over Vorherres pine og et heraf inspireret levned, ville str.8 kunne udledes af en katolsk bøn i Anna Brades bønnebog (MDB II 101,11ff), der med denne afslutning tillige rummer hele str.9:

«.the skullæ tha følge hanum (Gud).. som theris kærteste fædher.. til ewynneligh hymmerigis glæde, som tha skal være theris rætte fæderne landh, oc ther skullæ the glædes meth alt hymmerigis herskaph, eefor vden ænde.. thet wnnæ oss allæ sammen gudh fader oc søn oc then hellighe andh Amen..« (MDB II 102,4-10).

Tanken om at tjene Gud kan også udtrykkes med direkte anvendelse af ordet »tjeneste«, endda i en sammenhæng, hvori indgår både Kristi kors (jf. str.4,1), Kristi blod, der aftøer vore synder (jf. 4,5-6), og en bøn om beskærmelse mod djævelen (jf. 3,3-4 og 4,3). Og tjenesten skal ligesom i str.8,1-2 vare til min dødstime (7,3-6). Og i døden skal ikke djævelen, men Gud tage hånd om min sjæl (jf. 9,3):

«. iec beder thik for thet hellige kors dygd.. och for that helige blodh som vore synder aff towde, miskund mik och værne mik aff dieffuelsens voldh .. och lad mik stadælig bliffue i thin teniste til myn döz tme, och i døden hielp mik thet dieffuelen fonger ey makt heller vold ower myn siæl som thu meth thet dyre blodh løstæ. Amen.« (MDB I 77,15-22).

Hvis DV har haft en funktion som julesang, er det vel ikke irrelevant at henvise til en bøn til juledag i det middelalderlige

Visdoms Spejl, der priser den salige stund, som profeter og patriarker har spået om, og opfordrer til glæde over, at den Gud, som skabte Adams børn, »hand wyll nw föræ edher till edhers færne land y then ewygæ glædhæ.« (MDB III 208,18-19, jf. 223,9). Med andre ord: samme fremtidshåb til det himmelske fædreland som i DV str.9. En anden bøn i Visdoms Spejl (MDB III 238,7-16 jf. 393,17-19) giver os yderligere en mulig forklaring på, hvorfor DV str.9,6 slutter med et håb til treenigheden. Det behøver ikke kun være en stereotyp afslutningsformel, men kan forstås som en uddybelse af, hvori »Himmerigis glæde« i str.9,5 består. Det er beskuelsen af Fader, Søn og Helligånd, der er glædens højdepunkt. Det er i alt fald tanken i denne bønneafslutning: »...saa at ieck motte ynd komæ y myt fæderne land at ieg motte beskøde the helly trefoldighezt andlede i hemerige. Amen.«

Endelig har samme Visdoms Spejl en jublende ekstatiske anrørelse af den hellige påskedag, hvori vi genfinder nogle af de samme elementer som i DV's str.5 og 9, nemlig de tallose lovprisere og det afsluttende blik til det himmelske fædreland: »O herre, then thid ther tw vdaff graffiwen treen, ther glæde seg soll och maane.. hemelen oc stierne the glædess ther ved tig, dwggen och riim the loffwede theck, gress, vrther oc blonister oc træ oc korn the kwnde ecke loffwe theck meth teres røsth, tha loffwede the teck meth theriss natwrlige grøde.. Dyrne the spelede, oc fwlene the swngæ sødelige.. Saa loffwer teck teck herre meth alle mine ledemod, oc beder ieck teck.. at ieck motte saa begaa thenne verdige poske høtyd, at ieg effther min døth motte worde ford y then ewige glæde y miith fæderne land oc motte ther meth teck ewyndelige bliffwe. Amen.« (MDB III 353,7-20).

Et af Brandts ovenfor anførte argumenter for, at DV i Th var et reformatorisk arbejde, var tilstedeværelsen af djævelen i str.3,4 og 4,3. Men Luthers og andre reformatorers litterære brug af djævelen står i tydelig gæld til middelalderen, hvilket allerede er demonstreret med citater fra MDB. Endnu et skal anføres, fordi